

विद्यापीठ अनुदान आयोग व अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परीषदेच्या शिफारशीनुसार राज्यात उच्च व तंत्रशिक्षण क्षेत्रात कार्यरत पदवी, पदव्युत्तर व पदविका संस्था तसेच अकृषी विद्यापीठे, तंत्रशास्त्र विद्यापीठ यातील अध्यापक व प्राचार्यांच्या पदांच्या नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीच्या वयोमर्यादेत वाढ करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१०/(५०३/१०)विशि-१
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : ५ मार्च, २०११

- वाचा: १) केंद्र शासनाच्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाचे पत्र क्र.१-३२/२००६-यू.II/यू.I(i) दिनांक ३१ डिसेंबर, २००८
- २) शासन निर्णय क्र.एनजीसी-२००९/(२४३/०९)/विशि-१, दिनांक १२ ऑगस्ट, २००९.
- ३) केंद्र शासनाच्या मनुष्य बळ विकास मंत्रालयाचे पत्र क्र.एफ.१-७/२०१०-यू.II, दिनांक ११ मे, २०१०.
- ४) विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे विनियम २०१०, क्र.एफ.३-१/२००९, दिनांक ३० जून, २०१०
- ५) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची अधिसूचना क्र. ३७-३/लिगल/२०१०, दि. ५ मार्च २०१० (पदवी)
- ६) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची अधिसूचना क्र. ३७-३/लिगल/२०१०, दि. ५ मार्च २०१० (पदविका)
- ७) शासन निर्णय क्र. एस.पी.सी.-२०१०/(३४/१०)/ तां.शि.-२, दि. २० ऑगस्ट २०१०
- ८) शासन निर्णय क्र.संकीर्ण २०१०/(५०३/१०)-विशि-१, दि. २५ फेब्रुवारी, २०११.

प्रस्तावना : राज्यातील अकृषि विद्यापीठे, संलग्नित महाविद्यालये, तंत्रशास्त्र विद्यापीठ व महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाशी संलग्नित पदविका संस्थांतील शिक्षकांच्या विविध सेवाविषयक बाबींसंदर्भात वेळोवेळी विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद व केंद्र शासनाच्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाकडून नियम, विनियम विहित करण्यात येतात.

२. अकृषि विद्यापीठे व इतर शैक्षणिक संस्थांमध्ये शिकविण्यासाठी पात्र व अनुभवी अध्यापकांची कमतरता असल्याकारणाने व परिणामी रिक्त जागांचे प्रमाण वाढल्यामुळे केंद्र शासनाने दि.२३-३-२००७ च्या आदेशान्वये केंद्रीय शैक्षणिक संस्थेमधील अध्यापकांच्या नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्तीचे वय ६५ वर्षे केले आहे. तसेच रिक्त पदांची परिस्थिती व अध्यापकांची शारिरिक क्षमता विचारात घेऊन ६५ वर्षांच्या पुढे ५ वर्षांपर्यंत पुनर्नियुक्ती करण्याचाही निर्णय केंद्र शासनाने घेतला आहे. याबाबत मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने दि.३१-१२-२००८ च्या पत्रामध्ये स्पष्ट केले आहे.

३. राज्यातील अकृषि विद्यापीठे व शासकीय/अशासकीय महाविद्यालये/तंत्रनिकेतने (अनुदानित, विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित) या शैक्षणिक संस्थांमध्ये सुध्दा सद्यःस्थितीत अध्यापकांच्या जागा मोठ्या प्रमाणावर (सुमारे १७०००) रिक्त आहेत. अनुभवी व पात्र अध्यापकांची कमतरता असल्यामुळे उक्त परिस्थिती निर्माण झालेली आहे.

४. सध्या, राज्यात उच्च शिक्षण क्षेत्रात कार्यरत अकृषि विद्यापीठे व संलग्नित अशासकीय महाविद्यालयातील अध्यापकांच्या सेवानिवृत्तीचे वय ६० वर्षे आणि शासकीय महाविद्यालयातील अध्यापकांचे सेवानिवृत्तीचे वय ५८ वर्षे निर्धारित केले आहे.

५ तंत्र शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखाली कार्यरत शासकीय व अशासकीय अनुदानित पदवी व पदविका संस्थांतील अध्यापकांना शासनाच्या अनुक्रमे दि. १८.१२.१९९९ व दि. २७.२.२००३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेच्या शिफारसीनुरूप पाचव्या वेतन आयोगाच्या सुधारीत वेतन श्रेण्या लागू करण्यात आल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील तरतुदी नुसार पदवी अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या अशासकीय अनुदानित संस्था वगळता इतरत्र सर्व संस्थात अध्यापकांचे सेवा निवृत्तीचे वय ५८ वर्षे निर्धारित करण्यात आले आहे. मात्र पदवी अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या अशासकीय अनुदानित संस्थांतील अध्यापकांचे सेवा निवृत्तीचे वय ६० वर्षे निर्धारित आहे. दि.२७.२.२००३ रोजीचा शासन निर्णय लागू होण्यापुर्वी अशासकीय अनुदानित पदवी संस्थासह पदविका संस्थांतील अध्यापकांचेही सेवा निवृत्तीचे वय ६० वर्षे होते. परंतु सर्व शासकीय संस्थात अध्यापकांचे सेवा निवृत्तीचे वय सुरुवाती पासूनच ५८ वर्षे आहे.

६. उपरोक्त विवरणावरून हे स्पष्ट होते की, राज्यात कार्यरत विविध शैक्षणिक संस्थांतील शिक्षकीय पदांचे सेवा निवृत्तीचे वय एकसमान नसून काही ठिकाणी ते ६० वर्षे व काही ठिकाणी ५८ वर्षे असे आहे. देशांतर्गत उच्च शिक्षण व तंत्रशिक्षणात कार्यरत पदवी व पदविका संस्थांतील शिक्षकीय पदांच्या सेवाशर्ती व वेतनश्रेण्या विद्यापीठ अनुदान आयोग तथा अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेद्वारे निर्धारित केल्या जातात व या सेवाशर्ती तथा वेतनश्रेण्या जशाच्या तशा लागू करणे बंधनकारक असूनही राज्यात तशी कार्यवाही झाली नसल्याने वेतन खर्चापोटी केंद्र शासनाकडून मिळणाऱ्या अनुदानासाठी अपात्र होणे, विविध शैक्षणिक संस्थात शिक्षकीय पदे रिक्त रहाणे व यामुळे शैक्षणिक संस्थांच्या प्रवेश क्षमतेत केंद्र शासनाद्वारा घट करणे तथा शैक्षणिक संस्थेच्या कार्यक्षमतेवर विपरीत परीणाम होणे इत्यादी बाबी उद्भवत आहेत. सद्यःस्थिती विचारात घेऊन उच्च शिक्षण व तंत्र शिक्षणाच्या क्षेत्रात कार्यरत विविध अकृषि विद्यापीठे, संलग्नित महाविद्यालये, तंत्रशास्त्र विद्यापीठ तथा पदवी व पदविका संस्थांतील शिक्षकीय पदांच्या सेवानिवृत्तीच्या वयात वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

७. केंद्र शासनाचे मनुष्यबळ विकास मंत्रालय, विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद यांच्याकडून सहाव्या वेतन आयोगाच्या सुधारीत वेतन संरचना लागू करण्या संदर्भात प्राप्त झालेल्या शिफारशी, तथा विद्यापीठ अनुदान आयोग व अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेच्या कार्यक्षेत्रातील अभ्यासक्रम राबविणारी अकृषि विद्यापीठे, तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, अकृषि विद्यापीठांशी संलग्नित महाविद्यालये व महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाशी संलग्नित तंत्र निकेतनातील अध्यापकांचे नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीचे वय निर्धारित केल्याचे निकष व अनुषंगिक बाबींचा साकल्याने विचार करून संदर्भाधीन क्र.८ येथील दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०११ चा शासन निर्णय अधिक्रमित करून यासंदर्भात खालीलप्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे :-

शासन निर्णय

८. १) राज्यांतर्गत कार्यरत अकृषि विद्यापीठांशी संलग्नित शासकीय महाविद्यालये व महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाशी संलग्नित शासकीय तंत्र निकेतनातील प्राचार्यांचे नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीचे वय ५८ वर्षांवरून ६५ वर्षे करण्यात येत आहे.

परंतु, वयाच्या ६२ वर्षांनंतर सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देण्यापुर्वी प्राचार्यांच्या कामकाजाचा विहीत समितीकडून आढावा (Performance Review) घेण्यात येईल. सदर समितीच्या अहवालातील शिफारशीनुसार संबंधित प्राचार्यांना कमाल ६५ वर्षांपर्यंत सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देण्याची कार्यवाही शासनाच्या मान्यतेने करण्यात येईल.

- [illegible]

- ८) राज्यांतर्गत कार्यरत महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाशी संलग्नित अशासकीय विना अनुदानित तंत्र निकेतनातील प्राचार्याव्यतिरीक्त उर्वरीत अध्यापकांचे नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीचे वय ६२ वर्षे करण्यात येत आहे. परंतु, वयाच्या ६० वर्षांनंतर सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देण्यापुर्वी अध्यापकांच्या कामकाजाचा विहीत समितीकडून आढावा (Performance Review) घेण्यात येईल. सदर समितीच्या अहवालातील शिफारसीनुसार संबंधित अध्यापकांना ६२ वर्षांपर्यंत सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देण्याची कार्यवाही शासनाच्या मान्यतेने करण्यात येईल.
- ९) अध्यापक व प्राचार्यांसाठी विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, केंद्र शासनाचे मनुष्यबळ विकास मंत्रालय आणि राज्यशासनाने वेळोवेळी विहीत केलेली पात्रता, अर्हता इत्यादी बाबी लागू राहतील.
- १०) सदर निर्णयाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र नागरी सेवा नियमांमध्ये आवश्यक त्या सुधारणा स्वतंत्ररित्या करण्यात येत आहे.

९. अकृषि विद्यापीठाशी संलग्नित/महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाशी संलग्नित अशासकीय (कायम विना अनुदानित) शैक्षणिक संस्थांमधील अध्यापक/प्राचार्य यांना मुदतवाढ देण्याबाबतचा निर्णय संबंधित संस्थेने त्यांच्या स्तरावर घ्यावा.

१०. वर नमूद केल्याप्रमाणे अध्यापक यांच्या नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा ६० वरून ६२ पर्यंत व प्राचार्य यांच्या नियतवयोमानानुसार सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा ६२ वरून ६५ वर्षे करण्याकरिता आढावा घेण्यासाठी निम्न निर्देशित केल्याप्रमाणे आढावा समिती (Performance Review Committee) घटीत करण्यात येत आहे.

१) सचिव / प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण	अध्यक्ष
२) संचालक, उच्च शिक्षण/ तंत्र शिक्षण	उपाध्यक्ष
३) संबंधीत अकृषि विद्यापीठाचे कुलसचिव (पदवी /पदव्युत्तर संस्थांसाठी)	सदस्य
४) संचालक, म.रा. तंत्र शिक्षण परिक्षा मंडळ (पदविका संस्थांसाठी)	सदस्य
५) संबंधित विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण/ तंत्र शिक्षण	सदस्य
६) संबंधित सहसचिव / उपसचिव, विद्यापीठ शिक्षण/ तंत्र शिक्षण	सदस्य सचिव

११. वरील सर्व संस्थांतील अध्यापक तथा प्राचार्यांच्या सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देतांना संबंधितांनी निम्न बाबींची पूर्तता करणे अनिवार्य राहिल. -

- १) सदर संस्थांमधील अध्यापक / प्राचार्य यांच्या प्रथम नियुक्त्या विद्यापीठ अनुदान आयोग व राज्य शासनाने विहीत केलेल्या पात्रता, अटी व शर्ती प्रमाणे झालेल्या असणे आवश्यक आहे.
- २) संबंधीत अध्यापक / प्राचार्य यांची शारिरिक व मानसिक क्षमता सुदृढ असणे आवश्यक असून त्याबाबत तज्ञ वैद्यकीय समितीचे (Govt. Medical Committee) प्रमाणपत्र संबंधित व्यक्तीने सेवानिवृत्तीपूर्वी तीन महिना अगोदर संबंधित संस्थेकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ३) संबंधीत अध्यापक / प्राचार्यांनी Ph.D अथवा विद्यापीठ अनुदान आयोग तथा अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या निकषानुसार Ph. D शी समकक्ष अशी शैक्षणिक अर्हता धारण करणे आवश्यक राहिल.
- ४) संबंधीत अध्यापक / प्राचार्य यांच्या मुदतवाढीच्या दिनांकापूर्वीचे मागील पाच वर्षांतील वार्षिक गोपनीय अहवाल विचारात घेऊन, सदर गोपनीय अहवालाची सर्वसाधारण मूल्यमापनाची प्रतवारी किमान तीन वर्षे उत्कृष्ट (A) आणि दोन वर्षे निश्चित चांगला (B+) असणे आवश्यक आहे.
- ५) शासकीय संस्था व्यतिरीक्त उर्वरीत संस्थांमधील कार्यरत असलेल्या प्राचार्यांना ६२ वर्षांनंतर सेवानिवृत्तीसाठी मुदतवाढ देण्यापूर्वी संस्थेने सदर रिक्त पद भरण्यासाठी वृत्तपत्रात किमान दोन

वेळा जाहिरात देऊन पद भरण्याचे प्रयत्न केलेले असावेत. प्राचार्यांना ६२ वर्षे वरून ६५ वर्षांपर्यंत मुदतवाढ देण्याचे प्रस्ताव किमान दोन वर्षांनंतर उक्त समितीच्या निर्णयार्थ सादर होणार आहेत. त्यामुळे शैक्षणिक संस्थांमधील प्राचार्यांचे वयोमान ६१ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर संबंधित संस्थेने पुढील एक वर्षामध्ये सदर रिक्त होणारे पद भरण्यासाठी वर आदेशित केल्याप्रमाणे कार्यवाही पूर्ण करणे अनिवार्य राहील.

१२. या संदर्भात वरील सर्व नमूद संस्थांमधील अध्यापक / प्राचार्य यांच्या सेवा पुढे चालू ठेवण्याच्या दृष्टीने परिच्छेद-११ मधील निकष विचारात घेऊन निम्न नमूद उपसमितीच्या शिफारसीसह संबंधित विभागीय सहसंचालकांनी संचालक, उच्च शिक्षण/ तंत्र शिक्षण यांच्या मार्फत योग्य प्रस्ताव सेवा निवृत्तीसाठी मुदत वाढ देण्याच्या दिनांकापुर्वी किमान १ महिना अगोदर संबंधित संचालनालयामार्फत शासनास सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित अकृषी विद्यापीठे व संस्थांची राहील.

अ. पदवी/पदव्युत्तर संस्थांसाठी छाननी समिती-

१) विभागीय सहसंचालक, उच्च/ तंत्र शिक्षण	अध्यक्ष
२) अकृषी विद्यापीठाचे कुलसचिव (पदवी/पदव्युत्तर संस्थांसाठी)	उपाध्यक्ष
३) संबंधित संस्थेचे प्रतिनिधी	सदस्य
४) प्रशासकीय अधिकारी, विभागीय सह संचालक कार्यालय	सदस्य सचिव

ब. पदविका संस्थांसाठी छाननी समिती-

१) विभागीय सहसंचालक, उच्च/ तंत्र शिक्षण	अध्यक्ष
२) विभागीय उपसचिव, म.रा.तं.शि. मंडळ	उपाध्यक्ष
३) संबंधित संस्थेचे प्रतिनिधी	सदस्य
४) प्रशासकीय अधिकारी , विभागीय सह संचालक कार्यालय	सदस्य सचिव

१३. जे अध्यापक सदर शासन निर्णय निर्गमित होण्यापुर्वीच्या निकषा नुसार दि. २८ फेब्रुवारी २०११ रोजी सेवानिवृत्त होणार असतील त्यांच्याबाबत उक्त परिच्छेद क्र.१२ मध्ये नमूद छाननी समितीचे अहवाल संबंधित संचालनालयामार्फत शासनास पुढील आवश्यक कार्यवाहीसाठी संबंधितांच्या सेवानिवृत्तीच्या दिनांकापुर्वी सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित विभागीय सहसंचालक, अकृषी विद्यापीठे व संस्थांची असेल.

१४. सदर शासन निर्णय दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०११ पासून पूर्वलक्षी प्रभावाने लागू राहील.

१५. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौ.संदर्भ क्र. १२/११/सेवा-४, दिनांक १४.१.२०११ अन्वये त्या विभागाने दिलेल्या सहमतीने निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

१६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashshtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेत क्रमांक २०११०३०५१९२१०४००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वाक्षरी/-
(रा. गो. जाधव)
शासनाचे उपसचिव

प्रति,

१ मा.राज्यपाल तथा कुलपती यांचे सचिव, मलबार हील, मुंबई

२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. सर्व अकृषी विद्यापीठांचे कुलगुरु
५. सर्व अकृषी विद्यापीठांचे कुलसचिव
६. संचालक, उच्च शिक्षण , महाराष्ट्र राज्य, पुणे
७. संचालक, तंत्र शिक्षण , महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१ महाराष्ट्र , मुंबई (५ प्रती)
९. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) -१, महाराष्ट्र मुंबई (५ प्रती)
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२ महाराष्ट्र , नागपूर (५ प्रती)
११. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) -२, महाराष्ट्र नागपूर (५ प्रती)
१२. संचालक, व लेखा व कोषागारे , (५ प्रती)
१३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१४. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१५. संचालक, राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण अधिकारी
१६. सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण /तंत्रशिक्षण
१७. मा.मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग यांचे खाजगी सचिव
१८. मा.राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रीशिक्षण विभाग यांचे खाजगी सचिव
१९. सर्व सहसचिव / उपसचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी , उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मुंबई
२०. सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२१. वित्त विभाग, (सेवा-४ / सेवा-९ /कोषा-५ /व्यय-५) मंत्रालय, मुंबई
२२. नियोजन विभाग (कार्यासन १४७१)
२३. सचिव (उ. व तं.शि.) यांचे स्वीय सहायक,
२४. निवड नस्ती